

7. Жовнірчик Я. Ф. Сутність формування кар'єри державного службовця в організації його діяльності. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління*. 2013. Вип. 3. С. 50-59.
8. Продаєвич О. С. Проходження державної служби в Україні : організаційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». О., 2008. 20 с.
9. Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра державного службовця: сутнісна характеристика. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 2. С. 97-107.
13. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 72500 слов и 7500 фразеолог. выраж. / Рос. АН, Ин-т рус. яз., Рос. фонд культуры. Москва : Азъ, 1992. 955 с.
14. Горбатенко В.П. Кар'єра. Юридична енциклопедія в 6 т. Т. 3 / Редкол. Ю.М. Шемшученко та ін. К. : Юрид. думка, 2001. 790.
15. Словарь русских синонимов и сходных по смыслу выражений / под ред. Н. Абрамова. Москва: Русские словари, 1999. 425 с.
16. Большая Советская Энциклопедия : в 30 т. / гл. ред. А.М. Прохоров. Москва: Сов. Энциклопедия. 1973. Т. 11. 608 с.
17. Городяненко В.Г. Соціологічна енциклопедія. Київ: Академвидав, 2008. 456 с.

УДК 347.73+342.951

ФЕСЕНКО О. М.

ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено з'ясуванню та аналізу поняття та особливості адміністративно-правового захисту інвестицій та складових його системи. Розглядається питання щодо співвідношенні таких термінів як «захист» та «охорона».

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна діяльність, адміністративно-правовий захист інвестицій, охорона, захист.*

Статья посвящена выяснению и анализу понятие и особенности административно-правовой защиты инвестиций и составляющих его системы. Рассматривается вопрос о соотношении таких терминов как «защита» и «охрана».

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционная деятельность, административно-правовая защита инвестиций, охрана, защита.*

The article is devoted to elucidation and analysis of the concept and features of administrative and legal protection of investments and its components. The question of the correlation of such terms as «protection» and «protection» is considered.

Key words: *investments, investment activity, administrative and legal protection of investments, defence, protection.*

Постановка проблеми. Однією з особливостей адміністративно-правових відносин виступає обов'язкова участь в таких органах публічної влади. Це твердження в рівній мірі справедливо і щодо адміністративно-правових відносин, що виникають у зв'язку із захистом порушених прав такої категорії осіб як інвестори. Покладання обов'язків щодо захисту прав людини на

© ФЕСЕНКО О. М. – кандидат юридичних наук, докторант (Науково-дослідний інститут публічного права)

державу, зумовлює необхідність розподілу зазначеного завдання всередині системи органів державної влади. Для цього останні, за допомогою відображення в публічних нормативно-правових актах, наділяються компетенцією, що передбачає участь (в тій чи іншій формі та мірі) в процесі захисту прав та свобод людини. При цьому, адміністративно-правовий захист є найважливішою функцією держави щодо забезпечення, насамперед, економічних, юридичних, культурних, матеріальних, фінансових, майнових, житлових, комунально-побутових, медичних та інших прав та свобод людини на основі міжнародних та національних норм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання захисту інвестицій та інвестиційної діяльності, включаючи й адміністративно-правові питання даної сфери в своїх наукових працях розглядали К. Андрієвський, В. Білоус, М. Вишемирський, Л. Воронова, Д. Гетманцев, Е. Дмитренко, О. Дмитрик, О. Грачова, М. Жернаков, А. Іванський, Л. Касьяненко, Д. Кобильник, Ю. Крохіна, І. Криницький, М. Кучерявенко, О. Мінаєва, А. Монаєнко, О. Музика-Стефанчук, А. Нестеренко, С. Нішимна, Ю. Оніщик, О. Орлюк, П. Пацурківський, М. Перепелиця, Н. Пришва, М. Рассолов, Г. Романова, Л. Савченко, Н. Сидорова, Є. Смичок, Є. Усенко, Г. Фоміна, Н. Хімичева, О. Худяков, В. Чернадчук, Л. Чуприна, Н. Якимчук та ін.

Мета статті – проаналізувати сутність та особливості адміністративно-правового захисту інвестицій та охарактеризувати складові його системи.

Виклад основного матеріалу. Захист включає в себе елементи як матеріального, так і процесуального порядку, вони є взаємозв'язаними та доповнюють один одного, а акцент на діяльність (визначення тільки процесуально-правової сторони) звужує предмет дослідження даного явища [1, с. 44]. Захист суб'єктивного права в матеріальному сенсі – це фактичне відновлення порушеного права або законного інтересу або запобігання загрози порушення. При цьому характер відновлення права може або відповідати моделі правовідносин, наприклад, при примушенні до виконання обов'язку в натурі, або відрізнятися від неї, наприклад, при відшкодуванні збитків. Натомість, захист суб'єктивного права в процесуальному сенсі – це правомірна діяльність уповноважених суб'єктів (при добровільному задоволенні – зобов'язаних суб'єктів), у тому числі й державних органів, щодо застосування способів захисту, здійснювана у випадку, коли є перешкоди у здійсненні суб'єктивного права (порушено суб'єктивне право та/або) законний інтерес правовласника або створена загроза їх порушення), реалізована в певних формах [2, с. 27].

Висловлюючи свою думку, С. А. Кузьміна зазначає, що захист як матеріально-процесуальний інститут є сукупністю норм, що визначають форми, терміни і способи відновлення порушених прав та інтересів, а також їх захист від порушень [3, с. 62]. Схожої позиції дотримується й Г. М. Стоякін, який говорить, що правовий захист включає: видання норм, які встановлюють права та обов'язки, порядок їх здійснення та захисту і загрожують застосуванням санкцій; діяльність суб'єктів зі здійснення своїх прав і захисту суб'єктивних прав; попереджувальну діяльність державних і суспільних організацій і діяльність з реалізації правових санкцій [4, с. 34].

Аналізують захист також як «сукупність передбачених законом способів розгляду і вирішення спорів з метою відновлення порушених або підтвердження прав, що оспоруються» [5, с. 6]. Під захистом розуміють сукупність способів (заходів), які застосовуються до порушників господарських правовідносин. У матеріально-правовому розумінні – це норми господарського права, що визначають форми, способи і терміни відновлення порушених прав та інтересів, захист їх від порушень у майбутньому. У процесуально-правовому значенні це – діяльність, за допомогою якої досягається необхідний ефект щодо реалізації прав і обов'язків: відновлення можливості учасника відносин діяти в межах його правосуб'єктності; володіти, користуватися, розпоряджатися майном; вступати у відносини і реалізовувати права, що випливають з них, тощо. Зміст процесуальної сторони інституту захисту права складає правозастосовна діяльність, здійснювана у формах і способами, встановленими законом, з метою відновлення порушеного права та інтересу, впливу на правопорушника і запобігання правопорушенням у майбутньому. Діючи на підставі матеріальних норм права, суб'єкт самостійно або за допомогою компетентних органів устанавлює власні права і кореспондуючі їм обов'язки суб'єктів господарських відносин, які не визнають або порушують його права та законні інтереси [6, с. 42].

З точки зору Нор В. Т.: «суть правового захисту порушеного суб'єктивного права полягає у реалізації правозастосовними органами передбачених законом заходів державного примушення з метою усунення порушення і його наслідків. При такому баченні суті захисту порушеного суб'єктивного права, незалежно від характеру останнього, органічно поєднуються матеріально-правова сторона (заходи, способи захисту, встановлені за загальним правилом матеріальним

законом) і процесуальна діяльність уповноважених органів з реалізації цих заходів, що і дає підставу характеризувати захист порушених майнових прав як матеріально-процесуальний інститут» [7, с. 12–13].

Іншу думку має І. В. Спасибо-Фатєєва, яка розглядає захист як міру дозволеної поведінки правомочної особи, що виражена в можливості самостійно або за допомогою юрисдикційних органів застосувати до зобов'язаної особи заходи державно примусового характеру з метою усунення перешкод у здійсненні суб'єктивного права або повернення його у попередній стан чи покарання за порушення [8, с. 234]. В. Ю. Орехов однією з визначальних особливостей захисту прав називає його виникнення з моменту порушення суб'єктивних прав, що охороняються державою, і спрямованість на виконання обов'язку щодо суб'єкта, права якого порушені [9, с. 15].

О. П. Подцерковний захист прав суб'єктів господарювання визначає як «сукупність взаємозалежних правових засобів, способів і форм, за допомогою яких при необхідності забезпечується захист законних прав суб'єктів господарювання при їх порушенні» [10, с. 181]. З ним погоджується Д. В. Задихайло [11, с. 179]. На думку О. Лавріна, за умов ринкової економіки під захистом прав суб'єктів господарювання розуміють систему заходів (форм і способів діяльності), які здійснюються відповідно до закону як суб'єктом господарювання самостійно, так і через уповноважених осіб, спрямованих на запобігання та усунення погроз порушення прав відповідних суб'єктів, усунення перешкод здійсненню цих прав, відновлення порушених прав і правового статусу та притягнення порушників до відповідальності [12, с. 59].

Термін «правовий захист» в адміністративному праві здебільшого зводиться до діяльності компетентних органів державної влади, органів управління і місцевого самоуправління із створення та приведення у дію правових механізмів, які забезпечують реалізацію прав, свобод і здійснення обов'язків, а також гарантій, компенсацій і пільг згідно особливості об'єкта чи суб'єкта захисту [13, с. 28]. В джерелах, якщо абстрагуватися від терміну «цивільних прав» захист витлумачено як «дії уповноваженої особи, а також діяльність юрисдикційних органів та осіб, які зобов'язані вжити заходів щодо поновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права, а також охоронюваного законом інтересу...» [14, с. 290–291]. В аксіологічному сенсі, правова захищеність вказує на ступінь задоволення суб'єкта наявністю необхідних правових механізмів забезпечення ефективного захисту його прав і охоронюваних законом інтересів та впевненості, що вони діють. Така захищеність може бути реальною чи удаваною, чи такою, що нібито є, але не є дією. Ці захищеності проявляються на практиці, оскільки в них відображене оціночне ставлення суб'єкта до його реального становища у суспільстві взагалі, у певній сфері діяльності та впливи суспільства зокрема. Це проявляється у співвідношенні порушень у цій сфері та винесених судами покарань до порушників, де компенсаторні та компенсаційні санкції є більш привабливими для потерпілих чим державно-правова справедливості [13, с. 28].

Поняття «правовий захист» може вживатися для зазначення як цілісної системи, так і наявних форм, засобів і способів правового захисту. Здебільшого його зміст охоплює правову форму діяльності уповноважених органів і їх посадових осіб, а також результати такої діяльності: прийняття законодавцем правових норм, які містять гарантії правового захисту (абстрактний правовий захист), безпосереднє застосування таких норм на практиці та прийняття по ним акту застосування права (конкретний, реальний захист); реалізація такого акту виконавчими органами (стадія оцінки ефективності такого захисту). У системі вони і є змістом правового захисту, як правовою цінністю, яка гарантує право на захист. Його напрямками є правотворча і правозастосовна діяльності [13, с. 29].

Слід зауважити, що дана дефініція в юридичній літературі трактується неоднозначно. Домінуючою є позиція, яка передбачає характеристику останнього як системи заходів, спрямованих на забезпечення недоторканості права, його здійснення та ліквідацію правопорушень. При цьому, під час визначення права на захист основний акцент робиться на його державно-правовому характері, що спрямований на відновлення порушеного права, забезпечення виконання юридичного обов'язку [15, с. 9–31]. У такому випадку захист розглядається як функція держави, яка у формі спеціальних заходів спрямована на припинення конкретних правопорушень, відновлення порушених інтересів або забезпечення умов їх задоволення в інших формах. Дана позиція відстоюється представниками загальнотеоретичних юридичних дисциплін.

Розкриваючи зміст поняття «адміністративно-правовий захист», необхідно окремо зупинитися на співвідношенні таких термінів як «захист» та «охорона». Незважаючи на те, що вони часто використовуються одночасно або в якості синонімів, їх зміст різний. Як відзначають М. В. Севостьянов та С. А. Шаронов [16, с. 83] під категорією «охорона» в законодавстві ро-

зміється: 1) сукупність органів управління, сил, засобів; 2) спеціалізовані організації підрозділу; 3) функції держави; 4) комплекс спеціальних заходів (охорона здоров'я, охорона земель); 5) діяльність, спрямована на забезпечення стану захищеності особистості, громадян, суспільства (законодавство про безпеку, охорону навколишнього середовища та інше). Спірною є пропозиція Б. Ю. Тихонові відносити термін «охорона» до заходів, що застосовуються до порушення права, а термін «захист» вживати щодо заходів, що застосовуються після правопорушення, для відновлення порушеного права [17, с. 11]. Протилежної точки зору дотримуються С. М. Тараненко та О. І. Ульянов, які розглядають захист як елемент охорони. Вони не відокремлюють звужене розуміння охорони права і схильні розглядати захист прав лише в межах терміна «охорона права» [18, с. 28]. І. О. Дзера, кажучи про захист, виділяє в системі загальноохоронних норм норми активної дії, спрямовані безпосередньо на захист порушеного права (його відновлення і нормалізацію) [19, с. 7].

До науковців, які розмежовують терміни «охорона» та «захист», належать М. І. Матузов та Є. О. Гіда. Так, охорона та захист прав та інтересів, на думку М. І. Матузова, – не одне і те ж, оскільки охороняються вони постійно, а захищаються тільки у випадку порушення. Захист – це лише момент охорони та одна із її форм [20, с. 44]. Є. О. Гіда вважає, що охорона включає заходи, які застосовуються до моменту порушення прав людини, а захист – після вчинення правопорушення [21, с. 759]. На нашу думку, захист прав повинен забезпечувати реальну можливість для уповноваженої особи реалізовувати свої права. Таку можливість гарантують виключно органи публічної адміністрації, застосовуючи спеціальні юридичні засоби.

Більш предметно поняття «захист» та «охорона» розкриті А. П. Смирновим стосовно прав громадян. Проводячи співвідношення зазначених категорій в юридичній літературі і законодавстві, він відзначає наявність різних, в тому числі й взаємовиключних позицій по даному питанню: «захист права» ширше «охорони права»; «охорона прав» ширше «захисту прав»; «охорона» та «захист» прав громадян-тотожні поняття, що визначаються одне за допомогою іншого; «захист права» відрізняється від «охорони права» специфікою суб'єкта, що її здійснює. Захист виступає основною функцією держави; «охорона» має місце при правомірній поведінці та не пов'язана з втручанням соціальних інститутів, а «захист» – при загрозі порушення й він пов'язаний з втручанням соціальних інститутів. При порушенні права повинно мати місце відновлення порушеного права [22, с. 124].

На наш погляд, всі точки зору заслуговують визнання із застереженням на те, що деякі автори розглядають зазначені категорії в певному галузевому аспекті стосовно до конкретних правовідносин. Поряд з цим напрошується висновок про суттєві відмінності у взаємозв'язку таких пар термінів як «захист» та «охорона», «захист прав» та «охорона прав», «правовий захист прав» та «правова охорона прав». У зв'язку з тим, що мова йде про різні категорії, різним є і співвідношення зазначених понять.

В юридичній науці отримала достатню підтримку позиція, згідно з якою «охорона» є встановлення загального правового режиму, а «захист» здійснюється лише у випадках порушення права [22]. Таким чином, в контексті дослідження під «правовою охороною прав» можливо розуміти закріплення в нормативно-правих актах положень, що охороняють права громадян, а під «правовим захистом прав» – правозахисну діяльність, спрямовану на відновлення порушеного права та запобігання загрозі його подальшого порушення.

На ряду з іншими позиціями вчених є і така, відповідно до якої під охороною розуміються превентивні та профілактичні заходи, які здійснюються державними органами з метою попередження порушень прав громадян, а також усунення різних перешкод для реалізації цих прав. Охорона – система державних і громадських заходів організаційно-правового характеру; це обов'язок держави по забезпеченню прав та свобод громадянина шляхом здійснення превентивних заходів [23, с. 78]. Захист – це спосіб відновлення громадянином свого адміністративно-правового статусу, якому кореспондує обов'язок держави поновити порушене право. Під захистом мається на увазі примусовий (по відношенню до зобов'язаної особи) спосіб здійснення порушеного права з метою його поновлення. Захист охоплює заходи, які застосовуються для поновлення порушеного права [24, с. 25]. Захист – це заходи матеріально-правового та процесуально-правового характеру; він відображає юридично-закріплену можливість правомочної особи використати спеціальні засоби правозахисного характеру [25, с. 196]. Ю. Ф. Кравченко під правовим захистом розуміє діяльність держави в особі її органів представницької, виконавчої та судової влади, організацій, установ та посадових осіб по забезпеченню процесу реалізації особою своїх прав на користування матеріальними, політичними, соціальними та духовними благами [26, с. 13].

На основі попередніх думок можна прийти до висновку, що під охороною слід розуміти превентивну, запобіжну діяльність організаційно-правового характеру з метою недопущення порушення прав, а під захистом, в свою чергу, діяльність, що знаходить свій прояв у застосуванні юридичних засобів щодо порушених прав осіб. Отже, проблема охорони та захисту прав інвесторів потребує комплексного дослідження також з позицій адміністративного права, до предмету якого належать суспільні відносини, які виникають у сфері публічної діяльності держави, зокрема, у сфері державного управління. Також, треба відзначити, що адміністративно-правовий захист та охорона несуть у собі всі ознаки адміністративного права: імперативний характер правового регулювання та організаційного впливу; обов'язковим суб'єктом правовідносин (у більшості випадків) виступають органи державної виконавчої влади; форми і процедури захисту та охорони прописані в адміністративно-правових актах, що приймаються органами публічної влади.

Переходячи до визначення «адміністративно-правового захисту», зауважимо, що адміністративне право є самостійною галуззю права, яка покликана регламентувати суспільні відносини у сфері державного управління, організовувати та спрямовувати у визначеному законодавством напрямі суспільні процеси. Основним призначенням адміністративного права в умовах розбудови демократичної соціальної держави є запровадження регламентації відносин, демократичних за суттю, тобто спрямованих на реальне дотримання та охорону у сфері виконавчої влади прав і свобод людини, виконання належних їй обов'язків, а також ефективний захист прав у разі їх порушення. Зважаючи на специфіку поняття «адміністрування» та з'ясований вище зміст поняття «правове забезпечення», логічно погодитись, що адміністративно-правове забезпечення – здійснюване державою за допомогою спеціального механізму упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорона, реалізація і розвиток [27, с. 125].

Говорячи про адміністративно-правовий захист, необхідно розуміти його співвідношення з адміністративним захистом. Так в теорії державного управління виділяються адміністративні методи управління, які за формою вираження поділяються на правові та організаційні. Таким чином «адміністративно-правовий захист» відображає галузеву належність норм, що регулюють процес його здійснення. У контексті оскарження неправомірних актів та дій органів виконавчої влади та їх посадових осіб виділяється два порядки оскарження: адміністративний та судовий. При цьому під «адміністративним порядком» розуміється звернення до Вищого адміністративного органу в порядку підпорядкованості, який, виконуючи функцію внутрішньовідомчого контролю, наділений правом скасування прийнятого підлеглим суб'єктом рішення, зобов'язання його вчинити ту чи іншу дію. Судовий порядок оскарження реалізується в інших процесуальних формах та іншими органами. При цьому він не втрачає своєї галузевої приналежності, оскільки здійснюється в рамках адміністративного судочинства, передбаченого Конституцією України та врегульованого нормами Кодексу адміністративного судочинства України, Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Отже, серед особливостей адміністративно-правового захисту можна відзначити:

- по-перше, він проявляється лише у правовій формі діяльності, а не в будь-якій іншій діяльності органів публічної адміністрації;
- по-друге, вступає в силу з моменту набуття чинності нормативно-правового акта, який гарантує правовий статус особи;
- по-третє, регулює відносини, які пов'язані зі здійсненням прав та виконанням обов'язків, адже останні – невід'ємна складова правового статусу особи;
- по-четверте, обов'язково підкріплений юридичними гарантіями, що встановлені державою та відображені у нормах права.

На думку М. Солощука, М. Капінос, Е. Лерантович адміністративно-правовий захист – це передбачені законом заходи примусового характеру, що застосовуються органами виконавчої влади, за допомогою яких здійснюється відновлення (визнання) порушених прав суб'єктів права інтелектуальної власності, а також майновий вплив на порушників [28, с. 58]. Вчений В. Полухович розглядає адміністративно-правовий захист як сукупність застосовуваних в адміністративно-правовому порядку юридичних засобів, спрямованих на здійснення уповноваженими органами (посадовими особами), а також особами та громадянами відповідних процесуальних дій, спрямованих на припинення незаконного посягання на права, свободу та інтереси громадян; ліквідацію будь-яких перешкод під час їх здійснення; визнання або підтвердження, поновлення та примусове виконання прав, невиконаних або неналежним чином виконаних обов'язків з притягненням винної особи до відповідальності [29, с. 42].

Дещо по іншому тлумачить дане поняття Г. С. Римарчук. На її думку адміністративно-правовий захист охоплює діяльність правоохоронних органів та судових установ задля профілактики незаконних посягань на права власника об'єкта права інтелектуальної власності, а також дії на припинення адміністративних проступків та відновлення порушеного права [30, с. 15]. Є. В. Курінний, визначає сутність адміністративно-правового захисту як владної форми реалізації окремих груп суспільних потреб та інтересів, спрямованих на захист охоронюваного і порушеного права адміністративно-правовими засобами [31, с. 340]. Отже, сутністю адміністративно-правового захисту є застосування заходів адміністративного примусу, спрямованих на відновлення, визнання прав та припинення порушень прав громадян, здійснюваних органами публічної влади за заявами громадян або з ініціативи компетентних органів [32, с. 127].

Отже, проаналізувавши різні наукові думки та норми законодавства ми можемо запропонувати авторське визначення терміна «адміністративно-правовий захист інвестицій»: це система юридичних та організаційних гарантій дотримання встановлених національним й міжнародним правом, прав та законних інтересів інвесторів як суб'єктів інвестиційних правовідносин, що включає в себе можливість застосування адміністративного, судового та міжнародного видів захисту, функціонування якого покликано забезпечити відповідність балансу обмеження прав конкретного інвестора, держави-реципієнта інвестицій, а також інтересів суспільства в цілому.

Слід сказати й про те, що адміністративно-правовий захист здійснюється адміністративно-правовими засобами у випадку порушення охоронюваного права. Найчастіше застосуванням адміністративно-правовим засобом є притягнення винної особи до адміністративної відповідальності, яка настає за посягання на об'єкт адміністративно-правового захисту. Часто виникає ситуація при якій об'єкт адміністративно-правового захисту та об'єкт адміністративного правопорушення можуть співпадати. Об'єктом адміністративного правопорушення є суспільні відносини, які охороняються нормами законодавства про адміністративні правопорушення [33, с. 62]. Отож бо, об'єктом адміністративно-правового захисту є суспільні відносини, що охороняються нормами законодавства про адміністративні правопорушення, а інвестиції, виступаючи самостійним об'єктом адміністративно-правового захисту, охороняються нормами законодавства про адміністративні правопорушення.

З вище викладеного можна зробити висновок, що загальними ознаками адміністративно-правового захисту є:

- коло суб'єктів адміністративно-правового захисту – це уповноважені органи держави, органи місцевого самоврядування в межах наданих їм повноважень, громадяни та юридичні особи, права яких щодо об'єктів авторського права порушені, інші суб'єкти адміністративно-захисних правовідносин;
- коло прав, щодо яких застосовуються заходи адміністративно-правового захисту, а саме права, щодо реалізації яких суб'єкти вступили або мають намір вступити у правовідносини на законних підставах;
- права, щодо яких застосовується адміністративно-правовий захист, повинні перебувати у стані порушення або під безпосередньою загрозою такого порушення;
- адміністративно-правовий захист відрізняється швидкістю та динамізмом досягнення кінцевої мети – забезпечення поновлення порушених прав та законних інтересів [13, с. 67].

Також слід відзначити, що захист інтересів держави в інвестиційних відносинах забезпечується перш всього належним рівнем адміністративно-правового регулювання інвестицій. Адміністративно-правове регулювання захисту інвестицій передбачає такий вплив норма права й індивідуальних правових приписів на суспільні відносини в інвестиційній сфері при якому забезпечується рівність та свобода усіх учасників. При цьому, правове регулювання захисту інвестицій здійснюється за принципом «все, що не заборонено правом, дозволено», а також передбачає свободу договору та встановлення конкретних заборон щодо протиправної діяльності.

Висновки. Отже, система адміністративно-правового захисту інвестиційної діяльності включає в себе три основні структурні елементи:

- 1) об'єкти інвестиційної діяльності, що підлягають адміністративно-правовому захисту;
- 2) суб'єкти адміністративно-правового захисту, або учасники адміністративних правовідносин у сфері здійснення інвестиційної діяльності;
- 3) адміністративно-правовий механізм захисту інвестицій та інвестиційної діяльності.

При цьому адміністративно-правовий механізм правового регулювання являє собою механізм, цілісну конструкцію правового впливу на суспільні відносини в певній сфері за допомогою різних правових та організаційних засобів. На нашу думку, розглянута система захисту вдоско-

налюється за допомогою розширення (зміни) системи об'єктів захисту, розширення та визначення статусу системи суб'єктів, розширення повноважень органів, що здійснюють захист, а також розвитку механізмів захисту.

Список використаних джерел:

1. Бігняк О. Захист корпоративних прав: співвідношення категорій «форми захисту», «способи захисту» та «засоби захисту» (Сучасні погляди та концепції). *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 43–48.
2. Болгова В. В. Формы защиты субъективного права: Теоретические проблемы: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Уфа, 2000. 38 с.
3. Кузьмина С. А. Защита интересов субъектов хозяйствования от недобросовестной конкуренции: дис. ... канд. юрид. наук / НАН Украины, Ин-т экон.-прав. исслед. Донецк, 2000. 194 с.
4. Стоякин Г. Н. Понятие защиты гражданских прав. *Проблемы гражданско-правовой ответственности и защиты гражданских прав* : сб. науч. тр. Свердловск: Изд-во Свердл. юрид. ун-та, 1973. Вып. 27. С. 33–35.
5. Гуреев П. П. Защита личных и имущественных прав/под ред. В. С. Тадевосян. М.: Наука, 1964. 112 с.
6. Кучеренко А. В. Конституційне право людини на підприємництво. *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля: Серія «Юридичні науки»*. 2013. № 2 (5). С. 38–44.
7. Нор В. Т. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве. Киев: Вища школа. Гол. изд-во, 1989. 273 с.
8. Спасибо-Фатеева И. В. Акционерные общества: корпоративные правоотношения. Х.: Право, 1998. 256 с.
9. Орехов В. Ю. Санкції в праві як елемент правового регулювання та охорони суспільних відносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київський нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2008. 20 с.
10. Господарське право: підручник / О. П. Подцерковний [та ін.]; за ред. О.П. Подцерковного. Х.: Одиссей, 2010. 640 с.
11. Господарське право: підручник / Д. В. Задихайло, В. М. Пашков, Р. П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Х.: Право, 2012. 696 с.
12. Лаврін О. Захист прав суб'єктів господарювання, його форми та способи. *Підприємництво, господарство та право*. 2002. № 11. С. 56–59.
13. Троцюк Н. В. Адміністративно-правовий захист авторських прав: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національний авіаційний університет. Київ, 2016. 238 с.
14. Венецька М. В. Захист цивільних прав. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. К.: Юрид. думка, 2007. С. 290–291.
15. Илларионова Т. И. Система гражданско-правовых охранительных мер. Томск: Изд-во НУ, 1982. 168 с.
16. Севостьянов М. В., Шаронов С. А. Гражданско-правовое регулирование концертных услуг и охрана прав их участников : монография. Волгоград: Волгоград. науч. изд-во, 2009. 300 с.
17. Тихонова Б. Ю. Субъективные права советских граждан, их охрана и защита: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 710. М., 1972. 22 с.
18. Ромащенко І. Співвідношення термінів «охорона» та «захист»: теоретичний та практичний цивільно-правові аспекти. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 57–60.
19. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2001. 21 с.
20. Матузов Н. И. Правовая система и личность. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1987. 293 с.
21. Гіда Є.О. Права людини (охорона і захист). Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. К.: Ін Юре, 2005. Т 2. Права людини у контексті поліцейської діяльності. 759 с.
22. Смирнов А. П. О соотношении понятий «охрана прав» и «защита прав». *Вестник Томского государственного университета*. 2010. № 331. С. 123–125.
23. Обущак О. О., Обущак С. А. Адміністративне регулювання у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії* : збірник наукових праць. Вип. 36. 2009. С.75–86.
24. Булатов К. Г. Административно-правовая защита физических и юридических лиц в Российской Федерации: автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.02 / Российская академия государственной службы при Президенте РФ. М., 1998. 43 с.

25. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: монограф. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Д.: Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. 588 с.
26. Кравченко Ю. Ф. Актуальні проблеми реформування ОВС України (організаційно-правові питання): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 1998. 19 с.
27. Обущак О. О., Обущак С. А. Адміністративне регулювання у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*: збірник наукових праць. Вип. 36. 2009. С.75–86.
28. Булатов К. Г. Административно-правовая защита физических и юридических лиц в Российской Федерации: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.02 / Российская академия государственной службы при Президенте РФ. М., 1998. 43 с.
29. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: монограф. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Д.: Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. 588 с.
30. Кравченко Ю. Ф. Актуальні проблеми реформування ОВС України (організаційно-правові питання): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 1998. 19 с.
31. Римарчук Г. С. Адміністративно-правове забезпечення права інтелектуальної власності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2013. 20 с.
32. Курінний Є. В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. К., 2004. 416 с.
33. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація: монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 388 с.

УДК 342.9

ФРАНТОВСЬКИЙ Є. М.

**ДО ПИТАННЯ ПРО ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ**

В даній статті досліджується проблематика засобів адміністративно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань, зокрема пріоритетні шляхи їх удосконалення. Автор, послуговуючись комплексним підходом, висвітлює базові терміни дослідження крізь призму доктринальних напрацювань, а також звертається до міжнародного практичного досвіду засобів адміністративно-правового забезпечення діяльності аналогічних правоохоронних інституцій, задля пошуку найбільш вдалих шляхів їх удосконалення в Україні.

Ключові слова: засіб адміністративно-правового забезпечення, Державне бюро розслідувань, нормативна база, громадський контроль, взаємодія правоохоронних органів, підвищення кваліфікації, імідж, правова ідеологія.

В данной статье исследуется проблематика средств административно-правового обеспечения деятельности Государственного бюро расследований, в том числе приоритетные пути их совершенствования. Автор, пользуясь комплексным подходом, освещает базовые категории исследования сквозь призму доктринальных